

Есад КУРТОВИЋ
Филозофски факултет
Сарајево

ДУБРАВЧИЋИ, ВЛАСИ УГАРЦИ СА ПОДРУЧЈА ЉУБОМИРА

Арстракт: Због отежавајуће околности, чињенице да у идентификацији појединца у средњем вијеку додјеливано једнократно презиме представља најчешће патронимик и да обиљежава само једну генерацију актера, отежано је проналажење и прављење дужих сродничких лоза, а тиме и многих сегмената важних у средњовјековној историји уопће. Уз нешто више информација у односу на досад познато, прилог се бави идентификацијом породице Дубравца Угарчића и његових наслједника, иначе врло значајних припадника влаха Угарка са подручја Љубомира у првој половини XV стољећа.

Key Words: Ugarci Vlachs, Dubravčićs

На подручју Љубомира током XV стољећа значајну позицију имали су власи Угарци. У једној генерацији међу њима се дају препознати припадници породице Дубравчић, који се у више наврата појављују забиљежени у разним догађајима, најчешће плачкама, као поносници каравана али и као трговци које кредитирају Дубровчани. На једном мјесту је изријеком наведено да су Угарци, а међу њима и један од Дубравчића, заправо људи војводе Сандаља Хранића Косаче. Дубравчићи су припадали катуну Обрада Боројевића, који се као дио влаха Угарака препознатљиво по лоцирању вежу за подручје Љубомира. Од раније су били вазали босанског краља, а касније властеле Косача.¹

Дубравчићи се везују за најпознатијег представника влаха Угарака у првој половини XV стољећа, за чувеног Обрада Боројевића. Обрад Боро-

¹ Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, Годишњак Друштва историчара Босне и Херцеговине 19 (1970-1971) 1973, 229-233, 231. Полазишта за влахе Угарке у: Иста, *Средњовјековни катун по дубровачким изворима*, Симпозијум о средњовјековном катуну, Сарајево 1963, 121-140.

јевих, катунар катуна Угарци први пут се појављује у изворима крајем јуна 1419. године, заједно са Ненком Крајсалићем, катунаром катуна Бурмаза у чувеним давањима обавеза на вјерност војводи Сандаљу Хранићу.² У своје име, у име своје 'фамилије и куће' Обрад се обавезује војводи Сандаљу да ће кроз читав свој живот они бити вјерни и испуњавати вјерност према њему.³ У случају почињене невјере, њега, његове 'фамилије и куће', Обрад ће одговарати пред судом 'добрих људи' (бонос вирос), а за невјеру ће бити кажњен са 1.000 дуката.⁴ И Угарци и Бурмази су почетком XV стољећа били под вазалним покровитељством босанског краља.⁵ Отуда је оправдана претпоставка да управо овај акт из 1419. године представља озакоњивање њиховог прелаза под хијерархију војводе Сандаља Хранића.⁶

По свему судећи, попут царина као краљевског регала или било којег краљевског посједа или прихода и уговори с катунима Обрада Боројевића и Ненка Крајсалића израз су и показатељ извршене подјеле краљевских регалија над власима у Босни на рачун моћних велможа. Моћ велможа је извјесно притисак који преузима босански владар, али његово пристајање и озакоњивање њиховог уступања показује да се ради о одређеној закономјерности а не о типичном анархичном преотимању. То се огледа у чињеници да једном дата регална права каснији владари не могу да врате назад, без обзира колико снажни били у односу на носиоце тих преузетих права. Примјер катуна Угарака и Бурмаза из 1419. године такођер је важна чињеница да је краљ имао своје влахе изван свога, уобичајено заокруженог посједа у XV стољећу, а препознатљивог у изразу 'contrata del re', од-

² Документат [(30. 06. 1419. g., Državni arhiv Dubrovnik (DAD), Diversa Notariae, XII, 337] у цјелини објављен у: Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, 229-230.

³ "Obrad Boroewich morolachus et chatonarius catoni vocatu Ugarçi ... pro se et familia et domo sua per se et heredes et successores suos promisit et se obligavit ... nomine et vice magnifici voyuode Sandalii quod toto tempore vite sue et donec vixerit erit fidelis et obseruabit fidelitatem magnifico voyuode Sandalio ipse Obrad Boroewich et tota domus sua et familia sua", Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, 230.

⁴ "Et si aliquo infortunio vel casu, quod absit, ipse Obrad aut aliquis de familia domus sue esset infidelis dicto magnifico voyuode Sandalio que infidelitas debeat probari per bonos viros ... pro ipsa infidelitate ducatos mille auri". Isto.

⁵ "Prima pars est de faciendo gratiam turmis Ugarzich et Pillatouich vlachis regis Bossinenses quod possint venire securi a gentibus nostris cum eorum rebus penes ciuitatem Ragusius et ipsos vendere et emere de sale nostri comerchi prout data fuit fides aliis" (03. 09. 1403. g.), DAD, Reformationes, XXXII, 167; Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, 231.

⁶ Исто, 231.

носно, на мјестима који су били заоквирени посједима његове властеле. На сличан начин то се види и кроз примјер влаха Глеђевића.⁷ Дакле, не би могла стајати поставка да би прелазак катуна Обрада Боројевића и Ненка Крајсалића под Сандаљево окриље био израз неке врсте њиховог избора или њихове одређене политичке оријентације.⁸ У свим тим промјенама Власи нису никакав активни политички субјект.

Поред Обрада Боројевића у поменутом уговору наведено је још једанаест особа. Они се појављују као јемци, а извјесно припадници Обрадовог катуна. То су Јурај и Радинко Боројевић, вјероватно ближи сродници Обрада Боројевића, затим Каич Богавчић, Добрашин Богетић, Милош Вукчић, Братуљ Радовчић, Радивој Чикрић, Милић Мусић те Кејчин, Радивој и Влатко Дубравчић.⁹

Неке од наведених јемаца пратимо у другим ситуацијама у ширем региону подручја Љубомира и они ће временом извјесно добити своја шира апострофирања у даљним истраживањима и попуњавањима идентификационе листе влаха Угарака (Боројевићи, Јурјевићи, Мусићи,¹⁰ Богавчи-

⁷ Е. Kurtović, *Prilog historiji vlaha Gleđevića*, Prilozi Instituta za istoriju 36 (Sarajevo 2007) 11-31.

⁸ Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, 231.

⁹ "Chaych Bogauçich, Ceysin Dubraucich, Iuray Boroeuich, Radiuoi Dubrauçich, Radincho Boroeuich, Dobrassin Bogettich, Milos Volçich, Bratugl Radouçich, Radiuoy Zichrich, Milich Mussich, Vlatcho Dubrauçich se constituerunt plegios et principales pagatores", Isto, 229-230.

¹⁰ "Radouaç Milosseuich ... supra Radognam Boroeuich, Obriuoglam et Dapchum Boroeuichi, Vladislaum Iurgeuich, Zrip Iurgouich, Milorad Priboeuich, Radassin Grachichouich, Radassinum Rozich, Radiuoy Rozich, Ratcho Mussich et Uglessam Boban omnes morolacchos de cathono Ugarçi. Eo quia dicti accusati in isto vere violenter acceperunt accusatori predicto unum bouem et unam vaccam in villa vocata Dracceua et unam pellem bouinam" (28. 04. 1420. g.), DAD, Lamenta de foris, IV, 184; "u toi gusi pobjeg'e naš' človik' k' Obradu Boroeviću esen's' a na ime Vukosav' Dehoević'" (марта 1420), Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма, I/1*, Београд - Сремски Карловци 1929, 566; "Ser Theodorus de Prodanello ... supra Zochan et Pripcin fratres Branchouich et Bogdan Milsich, Volchosauum Nouachouich et Miladin Stanichnich et Sarazin Pliescich et Obrad Boroeuich. Eo quia dne 22 presentis predicti violenter noctis tempore acceperunt de villa Ossolnich animalia 60 minuta et nouem vaccas qui omnia animalia erant dicti ser Theodori recomissa Nouacho Dobraucich" (27.02.1421.g.), DAD, Lamenta de foris, IV, 291; "Pribius Radoncich ... supra Stanissam Ratchouich hominem Obrad Boroeuich de vlacchis Ugarzi et eius socium ac Merchsam Cechregnich et Branillum Nouachouich pastorem. Eo quia sibi per vim abstulerunt et vias asportauit animalia minuta centum octuaginta inter castratos, pecudes et irchos, que animalia habebat

ћи¹¹, Радовчићи¹², Вукчићи¹³), а на овом мјесту предмет нашег интереса су само наведени Дубравчићи којима у отежаним околностима покушавамо открити претходнике и наследнике, па их тиме и извући из уобичајене једоставне и једнократне средњовјековне појавности карактеристичне за највећи број актера средњовјековне босанске историје.

Видјели смо да се у првом помињању од краја јуна 1419. године појављују Кејчин, Радивој и Влатко Дубравчић. Иако би се тада могло претпоставити да су они у одређеном сродству као и у случају навођених Боројевића, то ипак ни за њих, као ни за Боројевиће, изријеком није наведено. Свакако, они су наведени као јемци зато што су били истакнути чланови катуна влаха Угарака Обрада Боројевића.

Једна расправа из јуна 1405. године око питања власништва над једном робинџом можда би могла говорити о родоначелнику ових Дубравчића. Наиме, спор је вођен између влаха Угарка Дубравца Угарчића и његовог сина Цека те Моне из Босне, иначе слушкиње Михаила Мартинуши-

et tenebat idem Pribius in Osaunich ... Die XXVIII nouembris suprascripti Merchsa Cecregnich ... si fuit ad accipiendum animalia in suprascripto lamento ... dixit quia ... ad instanciam Grubacii Obradouich qui misit dictum ipsi Merchse quod conduceret ipsi Grubacio dicta animalia in Vlachia. Ipse Merchsa conduxit omnia suprascripta animalia dicto Grubacio patruo suo in Vlachia et ipsa animalia dimisit ipsi Grubatio. Et postea ipse Merchsa regressus est" (10. 11. 1436. g.), isto, XI, 247.

¹¹ "Peruineç Crançich, Craych Bogauçich Ugarca, Brancus Mregetich, Radouan Borachouich, Vlatchus Miloeuich, Rados Musoeuich faciunt manifestum quod ipsi promittunt et se obligant dare et assignare Marinco Bratoslauich, Giuco Stanisich, Nouacho Lupslauich equos XXXI pro salmis XXXI pannorum quos debent honustare super dictis equis et conducere usque ad Pripol ... soluere dictis vlachis perperos VIII pro qualibet salma" (18. 10. 1387. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXVII, 46.

¹² "Petcho Radossaglich de Malfo ... supra Bosidar Radouçich de Glubomir. Eo quia accusati predictus his elapsis diebus furati fuit ipsi accusatori unum bouem" (15. 03. 1422. g.), DAD, Lamenta de foris, V, 24v; "Dobriey Pribisaglich... supra Bosichuus Radoucich de cathuna Ugarçich vlachum ... vulneravit cum ense Rachoe fratrem dicti Dobriey quatuor vulneribus cum sanguinis effusione, videlicet, una in pectore et altra in pede et duobus in manibus. Et eidem violenter abstulit yperperis sexaginta grossorum de Ragusio" (27. 10. 1426. g.), isto, VII, 91v.

¹³ "Pribius Radoucich ... supra Radiuoy Vogcich et suum filium Chouaz et Radiz Chayghieuich vlachos Garz. Eo quia dicti acusat furati fuerunt dicti Pribio duos castratos" (12. 11. 1436. g.), DAD, Lamenta de foris, XI, 248.

ћа, а са новим именом Владна.¹⁴ У настојању да поврате своју некадашњу слушкињу Дубравац и његов син су изгубили овај спор.¹⁵ Оправданим се чини да би ова двојица влаха Угарака могли бити Дубравац, родоначелник Дубравчића, а његов син Цеко (Cechum, Cechus) уствари онај Кејчин Дубравчић из чувеног документа обавезе вјерности из 1419. године (Seusin Dubraucich).

На још једном примјеру учвршћује се сродствена лоза, ако не међу Дубравчићима, онда свакако међу власима Угарцима уопће. На самом крају октобра 1412. године Прибоје Благинић пријавио је крађу два вола извршену у Пољицима у Попову.¹⁶ Већ крајем наредног мјесеца Прибоје је тужби додао и имена пљачкаша. Оптужени су Веладин Рокијевић, Стјепан Радетић, Покрајац Угарчић, Цекин (Зезин) Угарчић и Дубравац Угарчић.¹⁷ Наведени Угарчићи, Дубравац и Цекин (Кејчин?) могли би бити исти отац и син које помиње расправа из 1405. године. Дилему проширује помињани Покрајац Угарчић, као и дато презиме Угарчић за сву тројицу наведених актера које као једна и равна сродствена разина говори прије у прилог промишљању да се ради о браћи а не о оцу и синовима. У најмању руку, и овдје је веза Угарчића из 1405. и 1412. године евидентна.

Наведене сумње по питању родоначелника, као и у питању односа међу досад помињаним актерима у потпуности разријешава наредни податак. Марта 1413. године регистрирани су управо Дубравац Угарчић и његови синови Покрајац, Радивој и Кејчин Дубравчић. Тада је Брајан Златичић дигао оптужницу против Обривоље и Радоње Боројевића (још један

¹⁴ "questio verteretur inter Dubrauez Ugarzich et Cechum eius filium vlahos Ugarçe ex parte una agentes et patentes et Monna in Bosina vocata nunc nominatam Vladnam famulam ser Michaelis de Martinussio" (06. 06. 1405. g.), М. Динић, *Из Дубровачког архива, III*, Београд 1967, 84-85.

¹⁵ Шире о спору у: S. Ćirković, *Bosanska crkva u bosanskoj državi*, Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine I, Друштво и привреда средњовјековне Босне, Сарајево 1987, 191-254, 225.

¹⁶ "Priboe Blagignich ... Eo quia die XXVII° presentis in Papoua in Paglice furtum accepti fuerunt sibi duo boues" (30. 10. 1412. g.), DAD, Lamenta de foris, III, 25; Б. Недељковић, *Мешовита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти*, Miscellanea XVII (Београд 1978) 7-180, 37.

¹⁷ "Die XXVI° nouembris dictus Priboe dixit inuenisse infrascriptis fuisse fures ad furandum dictos boues Veladin Rochieuich, Stiepan Radetich, Pocraiac Ugarcich et Zezin Ugarcich, Dobrauac Ugarcich" (30. 10. 1412. g.), DAD, Lamenta de foris, III, 25; Б. Недељковић, *Мешовита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти*, 37.

показатељ о Боројевићима), препознатљиво сроднике Обрада Боројевића, због пљачке коња вриједног 18 перпера, а извршене у Рудинама прије три године (било би 1410), те Дубравца Угарчића и његових синова Покрајца, Радивоја и Кејчина 'званих Дубравчићи' због пљачке стоке у вриједности од 12 перпера, а извршене такођер у Рудинама, али прије четири године (било би 1409).¹⁸ Наведено потпуно разрјешава поријекло Дубравчића који су били јемци у чувеном споразуму из 1419. године. Да ли је у питању било раније непознавање тужиоца у покушају да идентифицира актере као оца и синове или браћу (1412. године), или је очево презиме Угарчић покушавало да се протегне и пренесе и на дјецу, остаје као неријешена дилема.

Малом дигресијом, са још понеким показатељем, отварамо питање презимена Угарчић, Угарковић али и имена Угарак пред заинтересираном јавношћу. Децембра 1468. године поменут је Радоје Угарковић звани Сода, влах Угарак на подручју Љубиња.¹⁹ Мимо наведеног, један епиграфски натпис, у Которцу код Илице, а чије датирање је представљено XV стољењем, помиње кнеза Стипка Угарчића, а као 'писар' се појављује извјесни Угарак.²⁰ Дигресију завршавамо констатацијом да је испитивање поријекла имена Угарак и пратећих презимена Угарчић и Угарковић дефинисано и потпуно отворено за даљња истраживања.

¹⁸ На крају је оптужен и извјесни Крељоје, који очито припада као и остали власима Угарцима: "Braian Slaticich ... supra Obriuoglam et Radognam Boroyeuich, dicens quod predicti in Rudina iam sunt tres anni per vim acceperunt unum equum valoris perperorum XVIII. Item conqueritur Dobrauez Ugarcich et Pocratiez, Radiuoye et Zezin fratres et filios dicti Dubracich, dicens quod sunt quatuor anni quod predicti in Rudina animalia perua ad valorem perperorum duodecim. Item conqueritur supra Gregloye dicens quod est unius annis quod predictus Cregloye accepit sibi duos castratos valoris perperis trium" (17. 03. 1413. g.), DAD, Lamenta de foris, III, 58.

¹⁹ "Helias Milacouich famulus regiminis ... contra et adversus Radoe dictum Soda Ugarcouich, videlicet, de vlachis dictis Ugarci et contra Merchsam Zepergnich similiter de Ugarci ... duos filios Radouazii Dersoewich et unam filiam dicti Radouazii de Gliubigne consobrinos eius dicti Helie. Item derobarunt quatuor filios Vocossau Petrouich de Gliubigne et etiam Vocossauum omnes predictos consobrinos eius Helie querelantis" (05. 12. 1468. g.), М. Динић, *Из Дубровачког архива*, III, 145.

²⁰ "A se leži Bogčín' k'neza Stipka Ugar'čića sin' na svojoj zemli na plemenitoi ... A se pisa Ugarak", М. Vego, *Zbornik srednjovjekovnih natpisa Bosne i Hercegovine*, IV, Sarajevo 1970, 13.

По свему родоначелник Дубравац, овдје препознавани Дубравац Угарчић имао је петорицу синова: Кејчина, Покрајца, Радивоја, Влатка и Павлицу Дубравчића. Тројицу смо упознали према показатељу из 1413. године. Док се, могући најстарији међу браћом, Кејчин и Покрајац Дубравчић, губе из даљег видокруга после 1419. године, њихова три могућа брата, Радивоја, Павлицу и Влатка Дубравчића налазимо и касније јасно потврђене као влахе Угарке и сроднике.

У једној тужби из октобра 1420. године забиљежено је да су власи Угарци браћа Радивој, Павлица и Влатко Дубравчић те Ивко Радељевић учествовали у пљачки. Они су на подручју Љубомира, у своме селу, у близини своје куће (in Glubuomir in villa eorum et prope domum eorum), извршили пљачку извјесног Бакика Станихнића отевши му вола вриједности 15 перпера и 8 коза вриједности 15 перпера.²¹ У најмању руку овиме је дефинитивно потврђена територијализација влаха Угарака Дубравчића на подручју Љубомира.

Можда једног од тројице браће, Радивоја Дубравчића, налазимо и као поносника каравана. Средином маја 1422. године Медоје Бојковић и Радивој Дубравчић су се обавезали Стијепку Сорголовићу да ће на трг Горражде Сандаља Хранића превести 200 товара соли, два товара тканина и један товар коситра. Половину товара соли требају предати Сандаљу Хранићу, а друга половина припада њима на име исплате превоза.²²

Неколико година касније, крајем априла 1423. године, браћа Дубравчићи су опет били оптужени за пљачку. Стануша, жена покојног властелина Клемента Гучетића оптужила је браћу Влатка и Павлицу Дубрав-

²¹ "Bachichus Stanichnich ... conqueriter supra Radiuoi et Piulizam et Vlatchum fratres Dubraucich, Iuchum Radegleuich de Garza vlachos. Eo quia his diebus propelapsis in Glubuomir in villa eorum et prope domum eorum predicti sibi violenter abstulerunt unum bouem valoris uerpereros 15 et octo castratos valoris uerpereros 15" (07. 10. 1420. g.), DAD, Lamenta de foris, IV, 255. Један Ивко Радељевић помиње се да је с дубровачког подручја. Он је тужитељ због пљачке у Церници: "Iucho Radegleuich de Vergato ... in Zerniça" (01. 05. 1422. g.), isto, V, 44.

²² "Medoe Boichouich et Radiuoi Dubraucich confessi fuerunt habuisse et recepisse a Stiepcho Sergolouich salmas salis ducentum videlicet eo quadriginta cuius medietatem promixerunt ponere omnibus eorum expensis ad forum Gorase [? d] voyuode Sandagl et alia medietas debet esse dictorum Medoe et Radiuoi. Et etiam habuisse confessi fuerunt duas salmas panorum et unam stagni a dicto Stiepcho quas similiter ponere teneantur ad forum predictum omnibus ipsorum expensis. De quibus salmis solutum eis fore dixerunt" (14. 05. 1422. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLII, 46.

чића због пљачке њених 30 свиња код Добрише Љубојевића који их је водио у Љубиње.²³

Почетком јуна 1426. године раније помињани катунар Обрад Боројевић заједно са Радивојем Дубравчићем, Радином Добрикијевићем и Грубачем Обрадовићем, сви власи Угарци, задужују се код Ђурђа Гучетића на 55 перпера²⁴, а исто друштво уз Групка Добрикијевића 'Цариника' (који је чувени посланик војводе Сандаља Хранића), задужују се код Луке Соркочевића на 47,5 перпера.²⁵ Почетком наредне 1427. године дужници су измирили дио дуга а дио обавеза из тих задуживања преузели су Обривоља Боројевић, очито сродник Обрада Боројевића и Групко Добрикијевић.²⁶ Тешко је знати какав је старосни однос између Обривоље и Обрада Боројевића и има ли већ тада смјене на челу њиховог катуна. Иначе, Обривољу Боројевића и Грубача Обрадовића сусрећемо у књигама задужења и маја 1421. године.²⁷

Јуна 1429. године поменут је Радивој Дубравчић као свједок у једној тужби. Иако сиромашна подацима наведена тужба даје интересантан низ имена актера који очито припадају власима Угарцима. Оптужени су Добровој Угарчић и његов син Витас, а међу свједоцима су, поред Радиво-

²³ “Domina Stanussa uxor quondam ser Clementis de Goçis ... supra Vlatchum Dubraucich et Pauliçam eius fratrem. Eo quia predicti accusati violenter acceperunt dicte accusatrici triginta porchos de manibus Dobris Gluobeuich qui illos gubernabat in Glubin” (26. 04. 1423. g.), DAD, Lamenta de foris, V, 160v.

²⁴ “Nos Obrad Boroeuich, Radiuoy Dubraucich, Radin Dobrichieuich et Grubaç Obradouich vlacchi de cathono de Ugarach ... ser Georgio Dra. de Gozis yperperos quinquaginta quinque usque ad festum sancti Michaelis de mense septembris” (05. 06. 1426. g.), DAD, Debita Notariae, XIV, 28v.

²⁵ “Nos Obrad Boroeuich, Radiuoy Dubraucich, Radin Dobrichieuich, Grubaç Obradouich et Grupchus Dobrichieuich zarinich ... ser Luce de Andree de Sorgo yperperos quatragsinta septem cum dimidio usque ad festum sancti Michaelis de mense septembris” (06. 06. 1426. g.), DAD, Debita Notariae, XIV, 29.

²⁶ “Die 5 februariis 1427 Obriuoglia Boroeuich certificatus de suprascripto obligatione et debito ... se obligauit suprascripto ser Georgio de Goze pro suprascripto debito”, DAD, Debita Notariae, XIV, 28v; “Die quinto februari 1427 ser Lucas de Sorgo confessus fuit habuisse et recepisse a contrascriptis Radiuoi, Obrad, Radin et Grubaç pro parte solucionis suprascripti debiti yperperos quindecim de quibus fuit plegius Grupchus”, Isto, 29.

²⁷ “Nos Volchus Daboeuich sartor et Grubaç Obradouich et Obriuoglia Boroeuich confitemur quod super nos et omnia bona nostra obligamus nos dare et soluere ser paulo et ser Luce de Sorgo fratribus ducatos auri septuaginta quatuor usque ad duos menses proxime futuris” (10. 05. 1421. g.), DAD, Debita Notariae, XIII, 288v.

ја Дубравчића, Грубач Обрадовић и Милорад Покрајчић.²⁸ Добровоја Угарчића и његовог сина Витаса не можемо сроднички јасно повезати са досад навођеним власима Угарцима, али Грубач Обрадовић и Милорад Покрајчић би могли имати сродничку везу са Обрадом Боројевићем и Покрајцем Дубравчићем у некој врсти радног полазишта.

Јуна 1433. године Радоје Добросалић поднио је тужбу због пљачке коју су извршили власи Угарци, људи војводе Сандаља Хранића у Љубињу у вријеме Конавоског рата. Као пљачкаши означени су Добровој Богавчић, Вук Радосалић и Павлица Дубравчић. Оптужени су да су Радоју Добросалићу отели два коња, четири краве, четири јарца, нож, прслук и капут.²⁹ Поменути Добровој Богавчић би могао бити у сродству са раније наведеним јемцем Обраду Боројевићу, Каичу Богавчићу.

Јануара 1436. године Иван Кранчић оптужио је већи број пљачкаша који су му отуђили три велика вола и 17 перпера дубровачких динара. Пљачка се десила на путу према Босни, у Фатници, а оптужени су Витомир Радованић, Миљко (Милко) Дубравчић, Стипан Крељоевић, браћа Радоје и Радивој Богавчић, Стријез Боемонтић, Радоња Добрашинић и Влатко Дубравчић.³⁰ Међу оптуженим би издвојили Влатка Дубравчића као већ препознатљивог актера, али за другог поменутог, Миљка Дубравчића остаје велика дилема.

Фебруара 1436. Ракоје Богдановић из Конавала је за пљачку шест волова и четири перпера оптужио браћу Павлицу и Влатка Дубравчића те Радивоја и Милобрата Војкинића.³¹ Мјесец дана касније Павлица Дубрав-

²⁸ “Pribissauus Veseochouich ... supra Dobrouoy Ugarcich et filium suum Vitas. Eo quia ipsi vi acceperunt unum castratum. TT: Radiuoy Dobraucich, Grubaç Obradouich, Milorat Pocracich” (02. 06. 1429. g.), DAD, Lamenta de foris, VIII, 191v.

²⁹ “Radoe Dobrosalich ... supra vlacchos Ugarzi voyuode Sandagl, videlicet, Dobrouoi Bogaucich et Vuoch Radosalich et Pauliza Dobraucich. Eo quia sibi et per vini abstulerunt duos equos et quatuor vacchas et irchos quatuor, unam cortelixiam, unam zupam, unum biretum que iam habebat portari in Liubigna in manibus penes ipsius Radoe. Et hoc fuit tempore guerre proxime preteritis” (13. 06. 1433. g.), DAD, Lamenta de foris, X, 12.

³⁰ “Iuanus Crancich ... Eo quia dum dictus iret versus Bossinam pro faciendo mercanciam et quando fuit in Vathniza cum certis animalibus Vitomir Radouanich et Milychus Dobraucich et Stipanus Crelyoeuich et Radoe Bogaucich et Radiuoy eius frater et Stries Boemontich et Radogna Dobrassinich et Vlatchus Dobraucich per vim acceperunt eidem Iuano tres boues magnos et perperos sedecim grossorum” (23. 01. 1436. g.), DAD, Lamenta de foris, XI, 19.

³¹ “Rachoe Bogdanouich de Canali ... supra Pauliz Dobraucich et eius fratrem Vlatchum et Radiuoi et Milobrath Voycinich. Eo quia per vim sibi acceperunt et derobauerunt sex boues et iperperis quatuor” (04. 02. 1436. g.), DAD, Lamenta de foris, XI, 30v.

чић, заједно са Станком Покрајчићем и Брајаном Бурмазовићем члан је једне пороте.³² Да ли је Станко Покрајчић потомак Покрајца Дубравчића, то је дилема која остаје на разини питања без одговора.

Нешто касније, у доба Стјепана Вукчића Косаче, у два наврата 1442. и 1447. године у двије пљачке међу оптуженима налази се Влатко Дубравчић.³³

У знатно каснијем времену изнесени су на свјетло дана лијепи показатељи о продуженом развојном сродничком луку унутар Дубравчића. Фебруара 1457. године поднесена је тужба против браће Влатка и Павлице Дубравчића са подручја Љубомира. Наведени су и Влаткови синови Радивој, Владислав и Радич, те Павлицин син Иваниш Павличић. Уз њих су као власи Угарци са подручја Љубомира наведени и Радосав Радивојевић (можда син Радивоја Дубравчића?), браћа Бјелан и Вита Групковић, Радоје Прибиновић, Бољеслав као човјек Павлице Дубравчића и Ковач Групковић.³⁴

³² "Mladin Medulinouich ex una parte presenti et Bosigchum Radognich ex altera parte. Asserente dicto Mladin se dedisse suprascriptus Bosigcho unum capitum panni coloris viridis qui est ad pristum in camera comunis pro pignore et signo pro grossos viginti et paruulum XV ... porotam ... Stanchus Pocraycich, Pauliza Dubraucich, Brayanus Burmasouich" (23. 03. 1436. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLIX, 251.

³³ "Vlatchum Dubraucigh de Ugarç ... Vlatchum Dobraucigh de Ugarz" (06.05. 1442.g.), DAD, Lamenta de foris, XV, 171; "Vochota Petchouich et Milorad eius frater ... fecerit lamentum supra Vlatchum Dobraucich murlachum et Striesam Costadinouich murlacum de Ugarzi dicenstes pro per vini abstulerunt sibi certas res ad valorem iperperos quatuor" (08. 05. 1447. g.), isto, XXI, 66; Д. Ковачевић-Којић, *Обавезе на вјерност двојице катунара војводи Сандаљу Хранићу*, 232, нап. 13.

³⁴ "Bossidar Millasseuich ... lamentum fecit contra Vlatchum Dobraucich de Glubomiro et Paulizam eius fratrem et contra omnes de domo sua et omnes homines dictis sue ville de Glubomiro qui dum dictus Bossidar iret ad Glubomir fugiens pescem que tunc erat Ragusii et appropinquisset dictam villam de Glubumiro ... derobauerunt ipsum omnibus rebus et bonis suis ... et etiam filium suum qui secum ibat ... cum dicto Vlatcho et frater suo Pauliza ad spoliando eos Radiuoi et Vladissauus et Radiz filii dicti Vlatchi, Iuanis Paulicich, Radossauus Radeuoiuich, Bilan Grupcouich, Vitam suis frater, Radoie Pribinouich et Boglesauus homo Paulize, Chouaz Grupchouich et illi ... qui appellantur Ugarci. Et omnes sunt de una Lamenta de foris, XXX, 79v; М. Динић, *Хумско-требињска властела*, Београд 1967, 78.

Мимо познатјиих оквира Дубравчића стоји помињање влаха Угарка Радоја Покрајчића из јуна 1443. године³⁵, који би у радној поставци могао одговарати наследику Покрајца Дубравчића.

Наведени показатељи омогућују преглед Дубравчића у изворима у дужем временском низу, као предуслову за стварање њихове будуће генеалогиче.

Дубравчићи у изворима:

Дубравац Угарчић (1405, 1412, 1413)

Кејчин Дубравчић	(1405 ?, 1412 ?, 1413, 1419)
Покрајцац Дубравчић	(1412 ?, 1413)
Радивој Дубравчић	(1413, 1419, 1420, 1422, 1426, 1429)
Павлица Дубравчић	(1419, 1420, 1423, 1433, 1436, 1457)
Влатко Дубравчић	(1419, 1420, 1423, 1436, 1442, 1447, 1457)

Иваниш Павличић	(1457)
Радивој 'Влатковић'	(1457)
Владислав 'Влатковић'	(1457)
Радич 'Влатковић'	(1457)

могуће везе:

	(1429)
Милорад Покрајчић	(1436)
Станко Покрајчић	(1443)
Радоје Покрајчић	(1457)
Радосав Радивојевић	

Име Дубравац није било ријетко, па тиме ни пратеће презиме Дубравчић. Оно није било резервисано само за Дубравчиће и влахе Угарке са подручја Љубомира. У изворима се налазе забиљежени и неки Дубравчи-

³⁵ "Radoe Pocracich de Ugarci sponte et libere pro certo damno facto Xorcho Miloradouch a Gliubomier dedit unum suum equum ipsi Xorcho" (19. 06. 1443. g.), DAD, Diversa Cancellariae, LVII, 268.

ћи, али без икаквих јасних веза са овдје помињаним власима Угарцима. Тако су 1373. године поменути браћа Милат и Прибетко Дубравчић, људи Градоја Милтеновића, брата нешто чувенијег жупана Санка Милтеновића.³⁶ Милош Дубравчић је из Попова, а према уговору из 1401. године он се обавезао да ће бити слуга и шегрт шкрињарског заната у Дубровнику.³⁷ Ратко Дубравчић је из Дријева. Децембра 1426. године он се задужује у Дубровнику на износ од 120 дуката.³⁸ У једном купопродајном уговору из јула 1427. године поменут је Радоје Дубравчић из Невесиња.³⁹ Новембра 1436. године поменут је Добро Дубравчић повезан за једну пљачку извршену у Требињу.⁴⁰ Можда се ради о истој особи која је оптужена и за пљачку извршену у Лугу 1438. године.⁴¹

³⁶ "Iurech Radoslauich ... supra Nouach Oglaynouich, Bogdanum Sliebouich, Grubeç Segoeuich, Milsizam Cusleuich, Milath Dubrauçich, Pribitichum suum fratrem, Dobroslauum Perucouich, Grubaç Osercouich et Nouach suum fratrem, Velchum Sbioschich et Milach suum consoprium famulos Gradoe fratris condam Semchi, dicens quod sunt dies septem elapsi quod in Siuca Primili abonerunt contra me et fratrem meum et socios meos ... abstulerunt castratos 205, libra unam ... argenti ... boues ... equos ... et portauerunt istas res et animalia ad Cuyaça eorum dominam, uxorem dicti Gradoe et ipsa fecit michi restituti castrati III, dicta sera, perperis ... corda ..." (29. 08. 1373. g.), DAD, Lamenta de foris, I, 138v.

³⁷ "Millos Dubrauçich de Popoua facit manifestum quod ipse locat se et opera sua Bosicho Miglienouich arzerio presenti et conducenti eum ad standum secum et seruiendum et laborandum in arte archarie usque ad tres annos proxime futuris ... dictus Bosicho ... dare eidem capita artis archorie secundum consuetudine Ragusii" (20. 11. 1401. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXIV, 45v.

³⁸ "Ego Ratchus Dubrauçich de Narente confiteor quod super me et omnia mea bona obliigo me dare et soluere ser Marino de Nale et sociis ducatos auri centum et viginti usque ad unum mensem proxime futuris" (14.12. 1426.g.), DAD, Debita Notariae, XIV, 79.

³⁹ "Stoissau Radouagnich et Radoe Dubrauçich ambo de Neuesigne dederunt et venderunt publice ad carrum Ragusii salmerios duos ser Petro Bla. de Sorgo presenti et ementi pro precio uyperperorum sex" (13. 07. 1427. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLIV, 160v.

⁴⁰ "Dobrossaus Radoychouich ... supra Vochossaum Dechoeuich et Dobrie Dobrauicich et Bosigchum Grelyeuich et Imloye Pribignich. Eo quia dicti acusati per vim acceperunt dicto Dobrossauo infrascripta res, videlicet. Et hoc fuit in Tribigna: perperis duodecim et grossos III, camisias quatuor, clamides duas de rassa, sachas duas, unam cortelissiam cum una corigia, unum fazolum a tabula" (06. 11. 1436. g.), DAD, Lamenta de foris, XI, 244.

⁴¹ "Radossauus Radouanich de Ombla ... fecit lamentum supra Radiuoi Vranicich et supra Vathogl, Dobri Dubrauicich et Vraticho Vranicich, Radouaç Rademilich, Vochmir Vochxich, Vochxa Stoicouich et Pribegla Voxich, dicens quia cum die X dicti mensis misisset ad pascendum quinquaginta eius ircus, pecudes et capras in Lug. Quia supra-

Већи је број Дубравчића и међу другим власима, а не само међу власима Угарцима. Тако је априла 1386. године поменут у једном уговору влах Драгош Дубравчић.⁴² Брајан Дубравчић споменут у уговору из 1404. је влах Мириловић⁴³, Кутијех Дубравчић, помињан почетком 1405. је влах из катуна Тасовца Босинића⁴⁴, док је Радован Дубравчић, поменут почетком 1422. године, влах Предојевић.⁴⁵ У књигама задужења маја 1435. године помиње се Дубравчић Кутијер (?) са јасном ознаком да је влах Бањанин.⁴⁶ Међу свједоцима једне оптужбе за пљачку подигнуте крајем 1436.

dicti per vim abstulerunt dictas pecudes et capras ... Testes: Vraticus Braianouich, Milorad Dobrasinich, Radasscin Cupisalich" (12. 06. 1438. g.), DAD, Lamenta de foris, XII, 39v.

⁴² "Peruineç Miloseuich, Dragos Dubruaçich vlachi faciunt manifestum quod ipse vendunt ser Dmitrio de Benessa capita animalium computatis pecudibus, capris, edis et agnis centumquingaginta magnis et paruis, equis quatuor pro uerperos ducentos ... Qui se promittentes obligauerunt dare et consignare dictam bestiarum siue animalium Iuroe Pribach hominem dicti ser Dmitri in Ponice" (19. 04. 1386. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXVI, 68.

⁴³ "Braian Dubruaçich de Iprimillouich vlach facit manifestum quod ipse promittit et se obligat Vochoye Mirroyeuich pro quodam equo rubeo qui habet omnes quatuor tibios a temi inferius albos, acepto predictum Vochoye credente ipsum esse cuiddam suis debitoris nomine Bosidar Branchouich de Iprimillouich ... in perperis viginti octo" (15. 08. 1404. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 97v.

⁴⁴ "Braichus Chutitnich ex parte una et Cregla Braianouich, Chutheis Dubraucich et Chouaze Pribillouich vlachi de cathono Tassouezii Bosinich faciunt manifestum quod ocaxione unius equi pili rubey quem dicit dictus Braicho esse suum et sibi fuisse furatum, reperatum in hic in Ragusio in manibus dictorum vlachorum, fuerunt inter se concordantes in hinc modum, videlicet, quod Radoslauus Drusibich, Volchez Drusibich, Giurech Pribillouich, Millatchus Xebich vlachi de Gezecha quod per totum carnispium proxime venturum determinare debeant si dictus equus est dicti Braichi Cutitnich predicti vel Thassouezi Bosinich predicti vlachi caporalis dicti catoni ... predicta fieri debet per totum carnispium proxime in domo Dobrilli Bogouthouich" (10. 01. 1405. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 140v.

⁴⁵ "Radouan Dubruaçich de morolacchis Predoeuich legitime ut dixit etatis locando se et operas suas promisit et se obligauit stare pro annis sex in mediate cum Thassouaç Veselcouich sutori ibidem presenti et stipulanti et recipienti ... bonus et legalis famulus et discipulus ... docere artem suam sutorie ... Pro quo Radouano Medoe Milathouich avunculus ipsius Radouani pro eo extitit plegius et principalis solutor" (31. 01. 1422. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLII, 3v.

⁴⁶ "Nos Cutier Dubrauzich ex vlachis Bagnanis, Xoran Miloradouich et Radouan Petchouich de Ragusio ... Marcho Veselchouich cimatori duc. auri quindecim et grossos 12" (21. 05. 1435. g.), DAD, Debita Notariae, XVII, 101v.

године помиње се влах 'Дубравчић Милут Фараон'.⁴⁷ Марта 1456. године спомињу се власи Радосав и Добро Дубравчићи.⁴⁸ Децембра 1468. године поменут је влах Вукац Дубравчић са својом породицом.⁴⁹ Сви наведени очито не припадају сродничкој линији помињаних Дубравчића влаха Угарака.

Интересантним се чине два помена влаха Радивоја Дубравчића којег смо у том имену и презимену већ регистрирали као влаха Угарка. Наиме, маја 1457. године поменут је извјесни Радивој Дубравчић, који би по контексту могао бити влах, те који би према наведеном био повезан за Јасен код Требиња⁵⁰, па би тиме и он био друга особа а не раније наведени влах Угарак Радивој Дубравчић. Сумња се тиме не завршава. Други нешто ранији помен из краја септембра 1444. године значајно би се хронолошки приближио влаху Угарку Радивоју Дубравчићу, али ни он није без оправдане дилеме. Ради се о, вјероватно неком другом влаху Радивоју Дубравчићу, особи која је уговорила превоз 13 товара тканина до Черепа (вјероватно код Фоче).⁵¹ Истина је да би наведени влах могао бити и раније навођени влах Угарак Радивој Дубравчић, али исти би могао бити и син чувенијега Дубравца Милићиевића, влаха Малешевца из катуна Станка Перутинића.⁵² То вјерно репродуцира показатељ о уговору о превозу робе из

⁴⁷ "Grubaz et Radossauus eius frater Boglchouich ... supra Radouaz Cernilouich hominem Dabisiui Priliubouich, Biegliam Pribisalich. Eo quia sibi a Visozagne in Terris No-uis acceperunt per vim tres boues hiis diebus ... Et duas vestimenti de raxia sibi abstulerunt. Testes: Milath Dobraucich Faraon, Dodos Vlatchouich Faraon, Stiepchus Radisich vlacchi conorante" (15. 12. 1436. g.), DAD, Lamenta de foris, XI, 275v.

⁴⁸ "Die 11 martii 1456 venerunt quidam vlachi nominati Radossauus et Dobrio Dubraucichi" (уз документ од 24. 11. 1455. g.), DAD, Diversa Notariae, XL, 92.

⁴⁹ Није усвојен приједлог: "de dando receptum familie Vochacii Dubraucich vlachi iuxta requisitione Ismaeli Turchi", већ: "de excusando se" (03. 12. 1468. g.), DAD, Consilium Rogatorum, XX, 100.

⁵⁰ "Matchus Bogossalich petit a Radiuoy Baglchouich de Iassen brachia treginta panni ... Radiuoy sibi Matcho robasse in loco Iassen et dictus Radiuoy negat ... conducere Ragusium Radiuoy Pripzich, Radiuoy Dubrauzich et Radouanum Grageuich de Iassen" (02. 05. 1457. g.), DAD, Diversa Notariae, XLI, 152v.

⁵¹ "Radiuoi Dobraucich se obligando promisit conducere ad saluamentum usque ad Cerepe ... salmas tresdecim pannorum ponendo pecias octo pro qualibet salma" (30. 09. 1444. g.), DAD, Diversa Notariae, XXVIII, 145v.

⁵² О Дубравцу Милићиевићу издвајамо неколико докумената: "Cherach Miloseuich et Dubrauac Milichieuich vlachi, homines voiuode Radossau Paulouich promiserunt super se et omnia eorum ... portare et deferre Stiepchu Sergolouich sex salmas sanas saluas et illesas in Gorasde ad forum voiuode Sandagl et unum suum equum caricatum de una salma mercantiarum. Et etiam promiserunt bene et diligenter associare duos famulos dicti Stiepchu usque ad dictum locum" (09. 11. 1423. g.), DAD, Diversa Cancellari-

1436. године који и изријеком наводи влаха Радивоја Дубравчића Милићијевића, највјероватнијег сина Дубравца Милићијевића.⁵³

Рад на овом мјесту проширује чињенична сазнања о власима Угарцима. Власи Угарци су били вазали Косача, а трајније су били смјештени на подручју Љубомира. Међу познатијим, поред Боројевића, Мусића и Богавчића то су и Дубравчићи, синови Дубравца Угарчића: Кејчин, Покрајац, Радивој, Влатко и Павлица. Са својим насљедницима (Радивој, Владислав и Радич 'Влатковић' те Иваниш Павличић) током прве половине XV стољећа они дјелују као поносници, трговци, али и често оптуживани као пљачкаши на ширем подручју Љубомира. Њихово идентифицирање омогућује употпуњавање слике о појединим срединама са влашким становништвом а тиме и будућа шира и комплекснија истраживања влашке проблематике.

ae, XLII, 206; "Dobrauaç Milichieuich de Perutinich vlachus ... ex Ragusio usque ad locum Brese confinis Sclauonie" (15. 04. 1437. g.), *Diversa Notariae*, XX, 133v; "supra Dubrauaç, Radossauum et Radiç et Pocraiaç et Umisau et Stiepanum omnes fratres Milichieuich vlachos de cathuna Perutinich" (26. 11. 1426. g.), *Lamenta de foris*, VII, 106.

⁵³ "Radiuoi Dobraucich Milichieuich vlcchus se solemniter obligando pro aptay renuntiando promisit se Stephano Iohanis de Goze presenti et stipulanti salmas tres pannorum conducere ... usque subtus Boraz ... Et hoc pretio yperperorum septem cum dimidio pro qualibet ex dictis salmas" (08. 11. 1436. g.), *DAD, Diversa Cancellariae*, L, 120v; "Radiuoy Dobraucich vlachus se solemniter obligando pro aptay renuntiando promisit Radossauo Vlatchouich et Andree Pribignich presentibus et stipulantibus conducere dicti Radossauo et Andree tot salmas pannorum et mercanciarum de Ragusio usque ad Vissegradum super bonis equis quot fuerunt necessari dictis Radossauo et Andree ... yperperorum septem et grossos octo pro qualibet salma", isto.

Esad KURTOVIĆ

THE DUBRAVČIĆS, UGARCI VLACHS FROM THE LJUBOMIR AREA

Summary

The paper extends what is known about the Ugarci Vlachs. They were vassals of the respected Bosnian Kosača family, and they permanently settled in the Ljubomir area. Apart from Borojevićs, Musićs, and Bogavčićs, among the better known were also the Dubravčićs, Dubravko Ugarčić's sons: Kejčin, Pokrajac, Radivoj, Vlatko, and Pavlica. During the first half of the 15th century, with their inheritors (Radivoj, Vladislav, and Radič "Vlatković", as well as Ivaniš Pavličić), they acted as priders, merchants, but were also frequently accused of being thieves, in the wider Ljubomir area. Identifying them enables one to complete the view of certain areas with Vlach population, and hence future wider and more complex research on the Vlach-related topics.